महाभीवः, पुं, (महानितिश्रयो भीवः।) गीपा- महामळ्वः, पुं, (महान् मळ्वः।) पीत-लिकाख्यकीटविश्रेष:। इति हैमचन्द्र:। ।। २३४ ॥ खतिभयशीचे, चि॥

महाभीषा:, पुं, (महानतिष्यो भीषा: ।) प्रान्ततु-राजः। इति निकाखप्रीयः॥

महाभूतं, की, (महत् भूतम्। पचतनाचेभ्यः स्थील्यादस्य तथालम्।) पृथिवादिपश्चभूतम्।

"महाभूतानि पचेन खानिसायानुभूमिभि:॥" इति ग्रब्दचिन्द्रका॥

(अख विषय उत्पत्तिश्व यथा,— "तब्साचेभ्यो वियदायुवद्भिवायुवसुन्धराः। रतानि पश्च जायन्ते महाभूतानि तत्क्रमात्॥" एको तरपरिष्ठद्वा वियदादयी जायन्त इत्यर्थ:। तद्यया। ग्रन्दतन्माचा च्हन्दगुर्गं वियच्नायते। श्रव्दतमात्रमहितात् सार्धतमात्राक्त्व्दसारी-गुणो वायुर्ज्जायते। ग्रब्दतन्नाचसार्वतन्नाच-सहितात् रूपतनाचा ऋब्दसार्ये रूपगुर्यो विद्व-व्यायते। श्रव्दतकाचसार्थतकाचरूपतकाच-सहिताद्रयतनाचा च्हब्द्यार्गे रूपरसमुणं वारि-जायते। श्रव्दतकाचसार्शतकाचरूपतकाच-रसमाचयितात्वतमाचाच्हव्यसार्कपरस-गत्वगुणा वसुत्वरा जायते।"इति भावप्रकाप्रस्थ पूर्वखंख प्रथमे भागे ॥" "माह्य नाह्यो । प्रथस महाभूतविकारा एव तत्राखाकाणात्मकं ग्रव्दः स्रोचं लाघवं सौद्यारं विवेक्स । वायात्मकं सार्य: सार्यनच रौकां प्रेरमां धातुब्हनं चेटाच भारीयः। अम्यात्मकं रूपं दर्भनं प्रकाशः पितारी चार्य। अवासनं रसी रसनं प्रीतं माह्व: क्रेंच: क्रोट्ख। एथियात्मको गन्य: वार्यं गौरवं खोर्यं स्तिषा" इति चरके ग्रारीरस्थाने चतुर्थें भ्याये ॥ सिद्धादयः महाप्राणिनः । यथा,

महाभारते। १। ११६। ४८। "रच्यमाणो महाभूते: सिद्धेच परमर्घिभः॥") महासङ्गः, पुं, (महांचासी सङ्गच ति ।) नील-सङ्गराजः । इति राजनिर्घेग्टः ॥

महाभैरवः, पुं, (महान् भैरवः।) श्रारभरूपी हरः। यथा,--

"योव्यो महाभैरवाखाः सकायः शारभी हरः । भेरवः एथगेवायं गणाध्यची हरात्मनः॥"

इति कालिकापुरायी 8६ अध्याय:॥ (क्वी, विद्याविश्रेष:। तथा च प्रवीधचन्द्रीदये। इ। २३। "तब्म हाभेरवीं विद्यां धर्मा अहयो-राहरणाय प्रस्थापयामः॥")

महाभोगा, खी, (महान खाभोग: परिपूर्ण-ताखाः । यदा, मचान् भोगः सुखरूपमखाः।)

दुर्गा। यथा, देवीपुराखी ४५ अध्याय:। "महार्थवाधनी देवी महाभीगा तत: स्टूता ॥" (महानाभोगो विश्वालतास्य। महाविश्वालता-विशिष्टे, चि। यथा, कथासरित्सागरे ११७११०६। "ततस्तव महाभोगं सच्छायसन्यसुन्दरम्। गुइचन्द्री ददर्शासावेकं नायोधपादपम्॥")

मण्डल:। इति राजनिर्घेग्ट:। सोनावेड इति

महामतिः, चि, (महती मतिर्येख ।) अतिबुह्नि-मान्। यथा,---

"किमेतवाभिजानामि जानविष महामते।। यत् प्रेमप्रवयाचित्तं विगुगीव्विष वन्धुषु॥" इति मार्के खेयपुरायी देवी मा चात्माम्॥

महामदः,पुं,(महान् मदोयखा) मत्तहस्ती। इति ग्रव्हरतावली॥ (महान् महः।) चातिप्रय-हर्षे:। चितिश्यमत्तता च। तद्युत्ती, जि॥

सहामनाः, [स्] चि, (महत् प्रशक्तं मनो यसा।) महाभ्यः। यथा,— "महेक्छे तुझटोरारोरात्तोरीर्थमहाभ्रयाः। महामना महाला च-

इति हेमचन्द्र: । ३ । ३१ ॥

(यथा, ऋग्वेदे। १०। १०३। ६। "रन्त्रस्य वृष्णो वर्षास्य राज्ञ चादिवानां प्रधं उयम्। सन्दासनसां सुवनच्यवानां घोषो वेदानां जयतासुदस्यात ॥" "महामनसां उदारमनसाम्।" इति तद्वाधी सायन: । महाशालपुत्र: । यथा, हर्विशे। \$ 1 RO 1

"महामना नाम सुतो महाभाकस्य

धार्भिकः॥") महामहावारणी, खी, (महती चासी महा-

वार्यी चेति।) गङ्गास्त्रानस्य योगविश्रेषः। स तु प्रनिवारश्रतभिषानच त्रश्भयोगयुक्त-गौणचान्त्रचेनकणनयोदशीरूपः। यथा,--"शुभयोगसमायुक्ता भागी भातभिषा यदि। महामहिति विखाता चिकोटिकुलसुहरेत्॥" इति तिथादितत्वधृतस्कन्दपुराणवचनम्॥

महामांसं, की, (महदूगहितं मांसम्। अव मांसप्रब्दख पूर्वप्रयुत्ततया महच्छव्दख गर्हि-तार्थत्वम् ।

"प्रक्ति तेले तथा मांसे वैदी च्योतिषके द्विचे। याचायां पथि निदायां सच्च्ह्ने न दीयते॥" इति सार्यात्।)

नरादिपिश्चितम्। यथा,-"चरम्यां रुधिरेभां से भेजामांसे: सुगन्धिभः। पूजयेद्वलुजातीयैर्वितिभर्गोजनै: श्रिवाम् ॥" इति तिथादितस्वध्तकासिकापुरासम्॥

अन्यच । "गोनरेभाश्वमश्चिवराष्ट्रीयोद्भवम्। महामांसाएकं देवि ! देवताप्रीतिकारकम्॥" इति कौलार्चनदीपिका॥

सहामानः, पुं, (सहती माना मर्यादापरिमार्यः यस्य।) प्रधानः। इत्यमरः। २। ५। ॥ सेना पत्यादिष्ठ महती मात्रा धनं परिच्हरी वा येवां ते तथा। इति तट्टीकायां भरतः । (यथा, रामायगा। २। ३६। १८।

"तच रही महामाचः सिद्वार्थो नाम नामतः। प्राचित्रे इसती राज्ञ: कैनेयी सिद्मववीत्॥" सन्द :। (यथा, महाभारते। २। ३१। ६०। "राज्ञी भोजकटखाय महामात्राय धीमते॥") च्यमात्यः। (यथा, कामन्दकीये। ६। ६६। "दूषिते हि सहामाचे रिपुरुगीशिप धीमता। खपत्ते यस्य विश्वास इत्यंभूतश्च निष्क्रिय:॥") इित्तपकाधिप::। इति मेदिनी। रे, १६०। (यथा च कथासरिखागरे। १३। १०। "इच्ळाख मचामाची हिरदेक्तितिवत्तरा। मदोन चीवतां नेयो नैतच्चेतयते यथा॥" महादेव:। यथा, महाभारते। १३।१०।८५। "महाखर्दां महामात्रो महानेत्रो निम्रा-

महामात्री, स्त्री, (महामात्र। डीष्।) आचार्य-पत्नी। इति जटाधरः॥ महामात्रपत्नी च॥ महामाननी, स्त्री, (महत् मानसं भक्तान् प्रति सदयं चेतो यखा:।) जिनानां विदादिवी-भेद:। इति हमचन्द्र:। २।१५8॥

महामाया, स्त्री, (अघटनघटनापटीयस्त्रेन विस-हण्यतीतिवाधनं माया। महती चावी माया चेति । यदा, महती माया विश्वनिकी ाण्याति-र्थेखाः सा।) दुर्गा। इति ग्रब्द्रकावली॥ तखाः खरूपं यथा,-

"गर्भान्तर्ज्ञानसम्पन्नं प्रेरितं स्वतिमारते:। उत्पन्नं ज्ञानर्हितं कुरते या निरन्तरम्॥ पूर्वातिपूर्वमं वह संस्कारेश नियोच्य च। चाहारादी ततो भोहं ममलं ज्ञानसंप्रयम्॥ को घोपरोधलो भेषु चित्रा चित्रा पुन: पुन: । पश्चात् कामे नियोच्याशु चिन्तायुक्तमञ्च-विग्रम् ॥

यामीदयुक्तं यसनासक्तं जन्तुं करोति या। महामायेति सा प्रोक्ता तेन सा जगदीश्वरी ॥" इति कालिकापुरायी ६ अध्याय:॥

(यया च देवीभागते। १। ६। ४०। "नमो देवि! महामाये! खष्टिसं हार-कारिया ! ॥"

गङ्गादेवी। यथा, काशीखकी। २६। १३६। "महाविद्या महामाया महामेधा मही-

महती माया च॥ (चा, मार्कछये। =१। ४१। "महासाया हरे भैतत् तया वं मोह्यते जगत्॥") मंहामायी, स्त्री, (महती मायास्य। स्त्रियां

डीम्।) दुर्गा। इति शब्दरत्रावली॥ महामारी, स्त्री, (महतः दुर्हान्तान् दानवादीन् मारयति इति। चड्+ शिच्+ आव्। डीप्।)

महाकाली। यथा,— "वामं तयेतत् सक्तं बच्चार्डं मनुजेन्दर ।। महाकाल्या महाकाचे महामारीखरूपया ॥ सैव काले महामारी सैव खरिभवळजा। स्थितिं करोति भूतानां सेव काले सनातनी॥" इति आकंख्यपुरायम् ॥